

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Celostátní soutěž “ZELENÉ PODNIKÁNÍ” - Školní kolo 2010

Studijní texty pro 8. A 9. třídu ZŠ

Zástupce školy (pověřený pedagog) soutěžícím text vytiskne nebo nahraje text do paměti flash nebo nahraje na jiné medium (CD, disketa ...). Soutěžící z přihlášené školy si mohou text stáhnout od 30.11.2010 z internetových stránek www.vcele.eu do svého počítače nebo do paměti flash nebo nahrát na jiné medium (CD, disketa...).

Texty ke studiu

Žáci mají 14 dnů na prostudování textů, doporučené literatury a internetových odkazů. Při studiu si vytváří svoje vlastní výpisky = „tahák“, který použijí při testu.

Test (viz příloha)

V určenou hodinu shromáždí pověřený pedagog žáky. Samotný test obsahuje otázky s nezbytným textem. Otázky mají tři volitelné odpovědi, z nichž jedna je správná. Při vyplňování otázek textu žáci nesmí použít studijní materiály, ale každý žák si může vytvořit svoje vlastní poznámky = tahák, které může použít při samotné soutěži.

Vyhodnocení testů

Pověřený pedagog obdrží správné odpovědi, které předá porotě. Porota porovná odpovědi žáků se správnými odpověďmi a vyhodnotí soutěž v jednotlivých kategoriích.

Reprezentační týmy

Z vítězů jednotlivých kategorií (6. až 9. třída) si sami žáci nebo porota vytvoří dva 3-4 členné týmy - z každého ročníku jeden soutěžící, které budou reprezentovat školu v krajském eventuálně v celostátním kole.

Klíčová slova

Příroda a člověk, včely, člověk a přežití; životní potřeby; životní úroveň; životní styl, člověk a civilizace; kapesné, druhy příjmu (Z, Ž, M a I); výdaje nutné a ostatní; majetek (penězonosiči a penězožrouti); inflace, kapitál, rozvaha a výsledovka, tok peněz, půjčování peněz, dobrý a špatný dluh, simulace přírodních procesů, riziko a pravděpodobnost, pojištění, planeta plná odpadu (3R).

PŘÍRODA A ČLOVĚK

Motto: „Ten, kdo nečte, není na tom lépe než ten, kdo číst neumí.“

neznámý autor

Příroda vytváří harmonický celek a síla přírody přesahuje naše obzory. Jedno je však zřejmé. Pochopit její odvěký řád neznamena měnit ji k obrazu svému, ale přizpůsobit se jejímu moudrému počínání.

V 18. století prohlásil François-Marie Voltaire, francouzský filozof, básník a spisovatel: „Příroda neviduje zisky ani zločiny, pouze následky,“ a jeho slova v dnešních časech spalují i mrazí. Denně se přesvědčujeme o její životadárné síle a o jejím odhodlání čelit bláhovému člověku, pokud by se ji rozhodl podvést či zneužít.

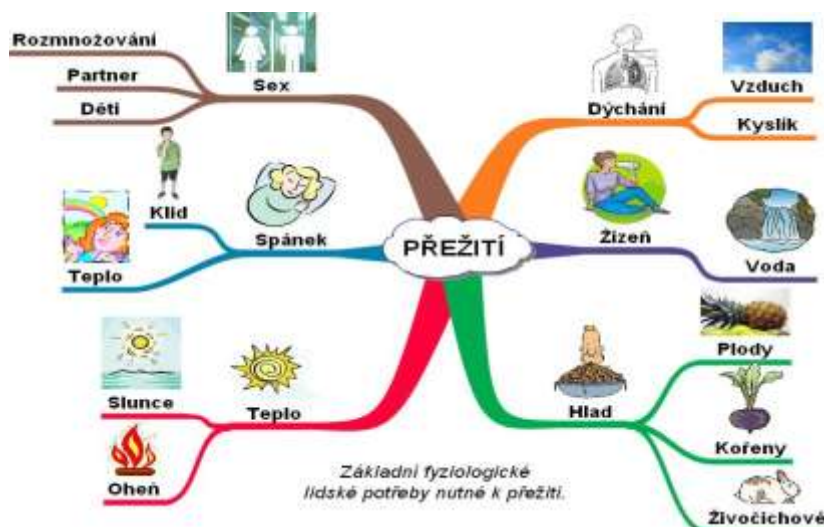
„Rozkvetlá louka, osvětlená sluncem s dopadajícími slunečními paprsky na lesy, zahrady a pole doprovázené bzukotem hmyzu. Všimněme si květu slunečnice, na který dosedá včelka. Co asi na něm bude dělat? No přeci opylovat ho. Je to věčný, prastarý tón rozkvetlých luk, lesů, sadů a zahrádek. Je to krásný a uklidňující pocit vhodný k zamyšlení“

Včely se vyvinuly asi před osmdesáti miliony let z předků podobným vosám. Podle toho kde žily, vznikly různé jejich druhy, například včely samotářské, až po včely medonosné. Včela medonosná je samostatný druh a spolu s dalšími devíti druhy patří do rodu „Včela“.

Dosavadní známá teorie říká, že Homo sapiens migroval z Afriky asi před šedesáti tisíci lety, kdy moderní člověk nahradil druhy jako Homo erectus a člověk neandertálský po celém světě. Postupně jsme se z tvora homo sapiens vyvinuli lidé, lidé spotřební společnosti. Tedy jak se říká „člověk král tvorstva“. O potřebách pračlověka a nás lidí, je následující text.

Přečtěte si texty a prohlédněte si myšlenkovou mapu.

Kdysi, za dob pračlověka, nebyly supermarkety, plastové pytlíky a tašky ani skleněné lahve. Pračlověk žil v souladu s přírodou. Bral si z přírody pouze to, co spotřeboval a příroda se s jeho odpadem lehce vypořádala. Pračlověk toho k přežití moc nepotřeboval. To ukazuje i následující myšlenková mapa popisující základní fyziologické potřeby nutné k přežití:

Život našich nejstarších předků byl skromný.

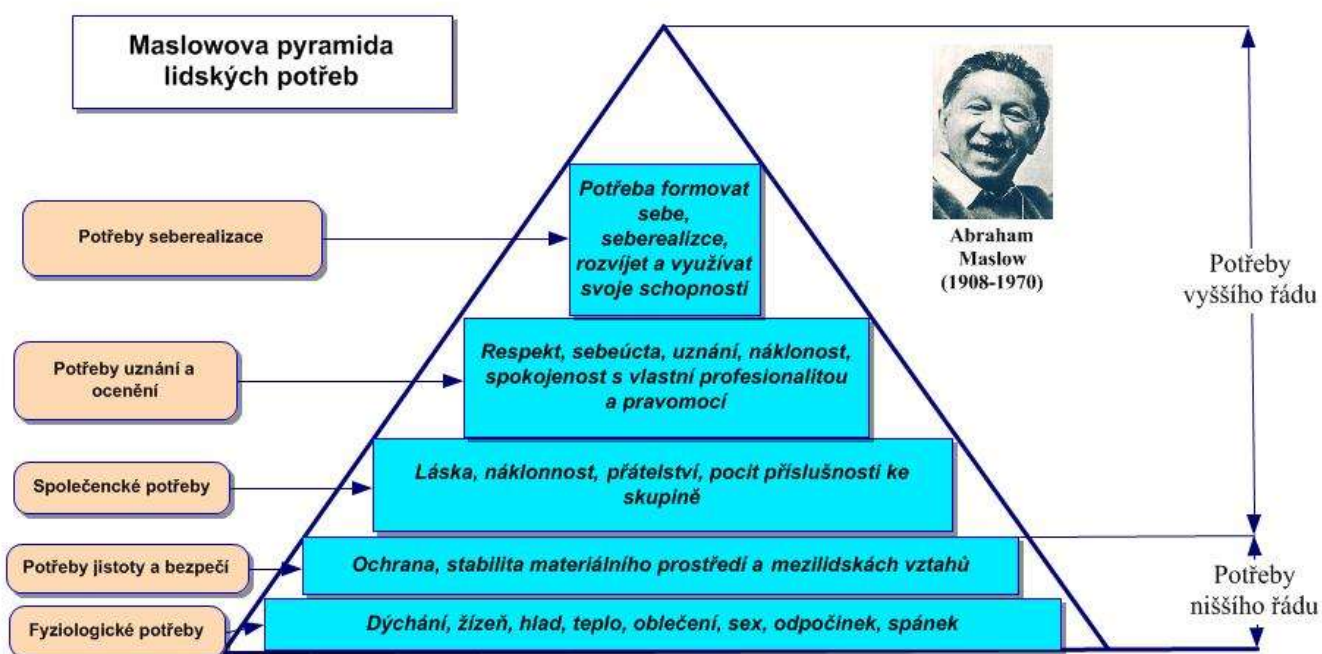
Doplňující informace na internetu

http://www.zbynekmlcoch.cz/info/ruzne/pyramida_potreb_fyziologicke_bezpeci_socialni_ucty_r_espektu_uznani_rustu.html

Pračlověk žil v tlupách v souladu s přírodou, o svoje potřeby nutné k přežití se postaral sám se svojí tlupou. Příroda mu poskytovala vše, co potřeboval, vzduch, vodu, jídlo, teplo, spánek i partnera či partnerku.

Mimo své fyziologické potřeby, které mu umožnily přežít, má však člověk i další potřeby, potřeby vyššího řádu. Mezi ně patří „potřeba jistoty a bezpečí“, „společenské potřeby“, „potřeba uznání“ a „potřeba seberealizace a ocenění“.

Americký vědec Abraham Maslow (1908-1970) sestavil tuto pyramidu:

Tlupa, ve které pračlověk žil, mu mnohé z těchto životních potřeb dopřávala. Dělna práce v tlupě rozdělila lidi na lovce a hlídače dětí a ohňů. Později se rozdělili na chovatele domácích zvířat a pěstitele rostlin. Ještě později vznikla řemeslná výroba (výroba šatů, bot, náradí, nádobí...).

Další informace Viz: http://cs.wikipedia.org/wiki/Maslowova_pyramida

I v současné době žijí lidé v souladu s přírodou. Podívejte se na život indiánů.

Opouštíme ráj

Shlédněte dokumentární film pana Pavla Bezoušky (ČT 2) na internetu

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123227376-opoustime-raj/>

Shlédli jste? Napište si poznámky.

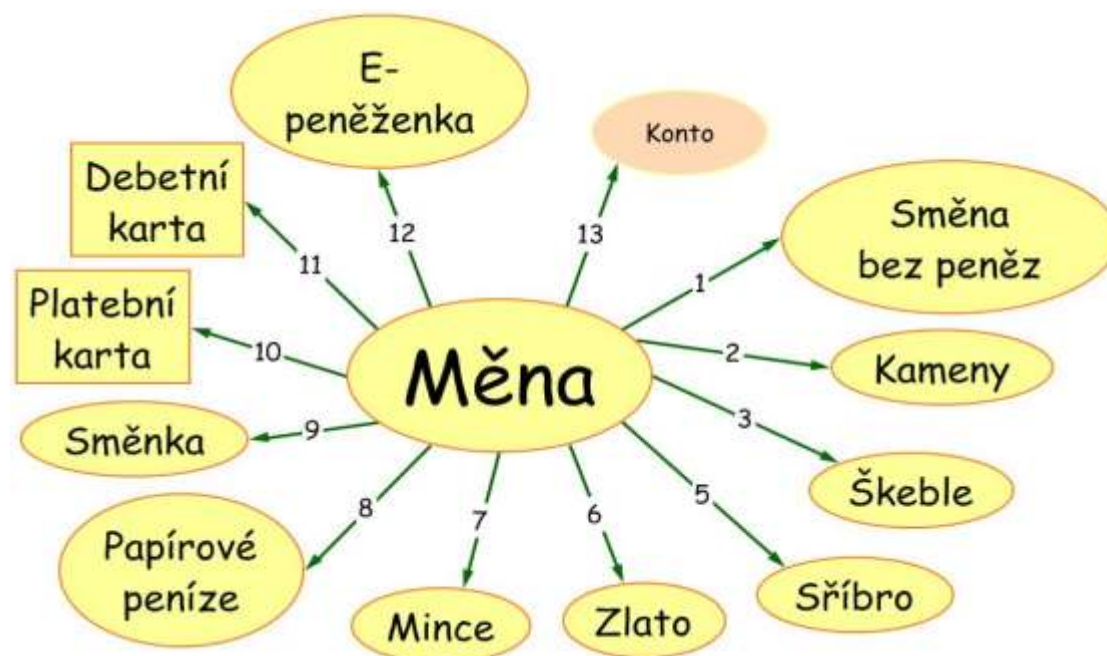
Výměnný obchod

Nejdříve se lidé soustředili na chov zvířat, na pěstování různých rostlin a výrobu nejrůznějších nástrojů a náradí, vznikly podmínky pro směnný obchod. „Ten uměl to, a ten zas tohle“. Předkové své potřeby uspokojovali směnou zboží a služeb. Něco za něco. Jak však vyměnit králíka za koně? Kolik králíků za jednoho koně?

Vraťme se ještě na chvíli do minulosti. V 10. století vznikl v některých zemích otrokářský řád, kdy se otrokář staral o své otroky, kteří pro otrokáře pracovali. Otrok nebyl svobodný. Patřil svému pánovi – otrokáři, který se o něj dobře nebo špatně staral.

Potom přišel feudalismus. Feudálové vlastnili majetek (pole, louky, lesy) a pronajímali (propachtovali) ho svým poddaným. Poddaní byli svobodní a pracovali na majetku svého pánovníka, aby přežili. Za tento pronájem museli odvádět „desátek“ svému pánovníkovi.

Poptávka po výrobcích se zvyšovala. Zvyšovala se výroba. Obchod kvetl. S rozšiřujícím se obchodem vznikla potřeba univerzální směnné jednotky. Po různých pokusech platit škeblími, kameny, drahými kovy (stříbro, zlato), vznikly peníze – mince. Později vznikly papírové peníze.

Nyní dokonce nemusíme mít v bance žádné své peníze, ale máme-li kreditní karty, banka nám peníze půjčí.

V naší civilizaci – tržním hospodářství - nyní platíme penězi skoro za vše, a to i za základní životní potřeby.

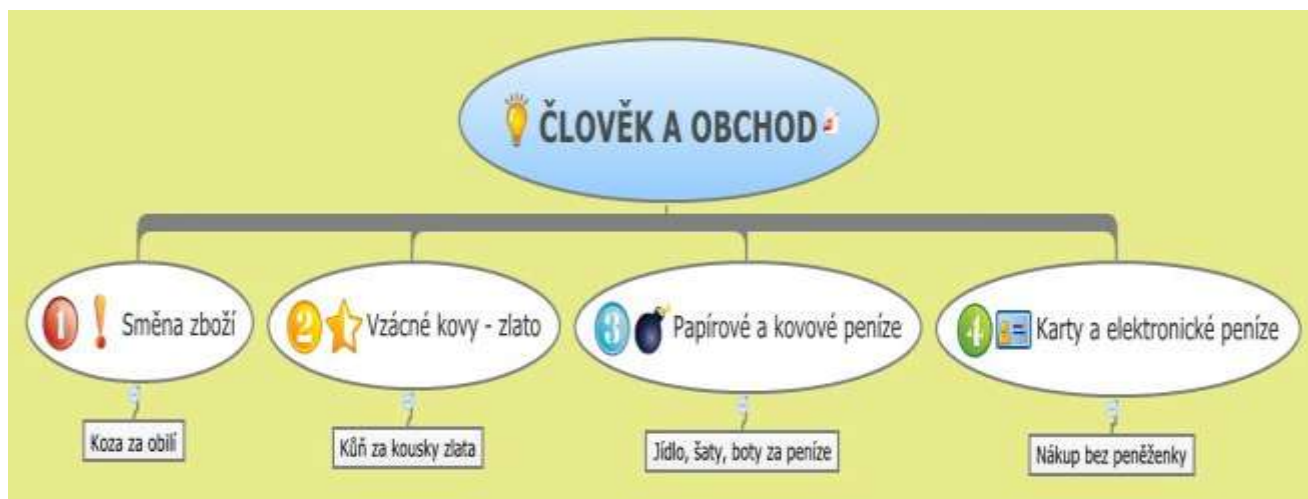
Porovnejme, za které základní životní potřeby nyní platíme a co je ještě zadarmo.

<http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod7/spip.php?rubrique14>

Vznikly státy a státečky. Republiky a knížectví. Lidé žili a pracovali. Stát vynakládal peníze na jejich bezpečnost, vzdělání a zdraví. Stavěl silnice, mosty, školy, nemocnice. A obchod vzkvétal. Současní lidé bydlí v domech s vodovodem, s kanalizací a odpadem. Do bytů se rozšířila elektřina a plyn. Zkrátka pohodlí a vyšší životní úroveň.

Najednou v naší spotřební společnosti všechno stojí peníze. Za většinu základních životních potřeb platíme. Otočíme spínačem a je světlo. Elektroměr měří, kolik elektřiny spotřebujeme. Otočíme kohoutkem, teče pitná voda, točí se vodoměr a měří spotřebu vody. Dokonce nyní splachujeme WC pitnou vodou a topíme v bytě tak, že musíme větrat.

Po čase přijde vyúčtování. Peníze musíme poslat do určitého termínu. Můžeme je poslat prostřednictvím pošty nebo elektronicky přímo z našeho bankovního účtu na účet dodavatele elektřiny, vody a plynu. Pohodlí většinou stojí peníze a my, lidé, musíme peníze získat vlastní pracovní aktivitou, většinou prací v zaměstnání.

Životní úroveň a spokojeně prožitý život

Ale záleží však na nás, za co peníze vydáváme. Pan Robert Kiyosaki, říká, že „Peníze nejsou to nejdůležitější v životě, ale zdá se, že ovlivňují vše, co v životě důležité je“. V současné společnosti se bez peněz neobejdeme.

Můžeme žít na vesnici, ve vlastním domku, topit dřevem (zatím nejlevnější palivo), chovat domácí zvířata a pěstovat zeleninu pro vlastní spotřebu, mít vlastní studnu s pitnou vodou a místo chladničky chladný sklep, místo velkého plochého televizoru můžeme mít rozhlasový přijímač a na zápraží si budou hrát čtyři děti, přesto můžeme prožít velmi šťastný život jako naši předkové.

Pokud se životní úroveň bude měřit na počet ledniček, na spotřebu plynu a elektřiny atd., pak naše životní úroveň nebude asi patřit mezi nejvyšší. To však naše životní štěstí a spokojenost nemusí kazit. Zabezpečili jsme základní životní potřeby pro svoji rodinu, máme na ni čas a chodíme do zaměstnání, abychom měli peníze na pojištění majetku a pojistili jsme i živitele rodiny pro případ, že by živitel byl nemocen nebo zemřel. Pojištění chrání naši rodinu před nenadálými událostmi.

Nebo můžeme žít v pronajatém bytě a platit majiteli nájemné, topit plynem nebo elektřinou (zatím nejdražší), nakupovat v supermarketech maso, zeleninu, ovoce. Můžeme dokonce nepít vodu, můžeme si koupit slazenou limonádu. Sice to není zdravé, ale když na ni máme peníze, proč si nezpříjemnit život vyšší životní úrovní. Děti nemáme, nebo jich máme málo, protože by naši životní úroveň snížily. Potřebujeme-li MP3 přehrávač nebo nový mobilní telefon, proč si ho nekoupit. Tím sice statisticky budeme vykazovat svou vysokou životní úroveň, ale to o velikosti naší životní spokojenosti a šťastném životě nic nevyovídá. Myslíme však při tom na vlastní budoucnost? Chodíme do zaměstnání, abychom na všechny potřeby vyšší životní úrovně měli peníze.

V současné době bydlíme v bytech či domcích, kde je pitná voda, lednička a mraznička do kterých nakupujeme jídlo a nápoje, platíme nájem, energii (světlo, spotřebiče, vaření, lednička, teplo), platíme za dopravu do školy nebo do zaměstnání, platíme za další vzdělávání, přitom bychom měli pojistit majetek a členy rodiny, měli bychom spořit či investovat do svého stáří a zabezpečit tak svoji pozdější životní úroveň. Také bychom měli myslet na to, že si potřebujeme odpočinout a že dovolená stojí také peníze.

Utrácení peněz je snadné. Těžké je vydělané peníze udržet a neutráct.

Děti a peníze

Nejenom dospělí, ale i děti dnes potřebují peníze. Rodiče dávají dětem kapesné. Někteří rodiče chápou vydávané kapesné jako nutné výdaje na dopravu do školy, na svačiny a obědy. Jiní nutné výdaje zaplatí a berou kapesné jako příspěvek na zvýšení životní úrovně svého potomka.

Kapesné

Kapesné jako zdroj peněz k výuce hospodaření s penězi

Účelem kapesného je naučit děti zásadám správného hospodaření. Hospodaření s malou částkou se dítě učí předvídat výdaje a stanovit si priority tím, že nejdřív uspokojí potřeby a teprve poté svá přání. Bude šetřit na nákladnější věc a může se samo rozhodnout, jaký komu dá dárek.

Kapesné je sponzorský dar.

Kapesné však může být příjem peněz od sponzora (většinou jím jsou rodiče, prarodiče nebo pěstouni), kteří chtějí přispět na vyšší životní úroveň. To je dobrý skutek, ale nenaučí nás zacházet s penězi.

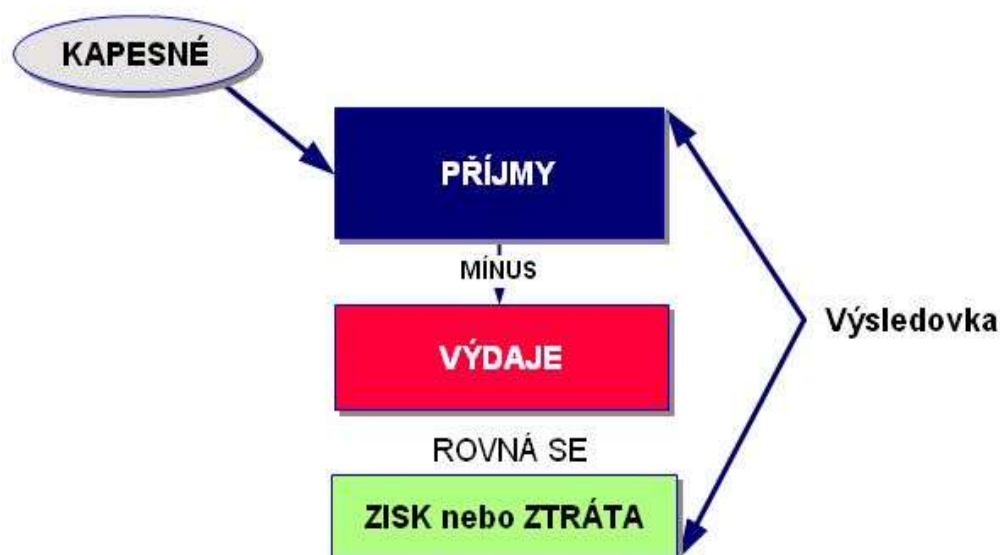
Navyšování kapesného

Navyšování kapesného je jeden ze způsobů, jak se naučit hospodařit se svými penězi.

Pokud jsou vaši sponzoři ochotni vám dávat kapesné, jistě jsou ochotni kapesné za dalších smluvních podmínek navýšit. Uzavřete se svým „sponzorem“ smlouvu o tom, co pro něj uděláte, a o kolik se navýší kapesné. Máte snad i jiné možné sponzory? Dědečkové a babičky, strýčkové a tetičky, sousedi mohou být dalšími sponzory, Přemýšleli jste někdy, co jim ze svých schopností a dovedností nabídnout, abyste s nimi uzavřeli smlouvu o tom, co pro ně uděláte?

Výsledovka

Výsledovka je pro nás nový pojem. Všichni ji však známe ze své peněženky. Dáme si do peněženky kapesné = příjem peněz. Zaplatíme všechny **nutné výdaje** (dopravu, svačiny, obědy) a nebo **nicotnosti** za zvýšení životní úrovně (zmrzlinu, bonbóny, kino, divadlo atp.) Buď nám něco peněz zbude, nebo jsme na nule a nebo si musíme půjčit cizí peníze.

Utratíme-li méně než jsme přijali, je zbytek peněz náš ZISK. Utratíme-li všechny peníze, které jsme přijali, je naše peněženka prázdná. Chceme-li utratit víc peněz, musíme si peníze půjčit. Tím vytvoříme DLUH, tedy ZTRÁTU.

Odměna za práci

Odměna za v různých zaměstnáních je různá. Lidé bez vzdělání = bez kvalifikace mají platy malé. Se vzděláním se platy zvyšují. Nejvíce peněz berou ti, kteří jsou svým vzděláním a zkušenostmi výjimeční. Úspěšní jsou ti, kteří jsou schopni uspět i v konkurenci.

Malý přehled platů v různých povoláních (přibližně)

<i>Pilot</i>	<i>90 000 Kč a více</i>
<i>Poslanec</i>	<i>60 000 Kč a více</i>
<i>Manažer</i>	<i>60 000 Kč a více</i>
<i>Advokát</i>	<i>56 000 Kč a více</i>
<i>Softwerový inženýr</i>	<i>40 000 Kč a více</i>
<i>Programátor</i>	<i>30 000 Kč a více</i>
<i>Lékař</i>	<i>28 000 Kč a více</i>
<i>Advokátní koncipient</i>	<i>22 420 Kč a více</i>
<i>Řidič</i>	<i>19 000 Kč a více</i>
<i>Učitel</i>	<i>18 500 Kč a více</i>
<i>Dělník</i>	<i>14 000 Kč a více</i>
<i>Uklízečka</i>	<i>10 000 Kč a více</i>

Přesnější informace o platech:

<http://aktualne.centrum.cz/finance/grafika/2010/09/14/kolik-berou-profese-prumerna-mzda-skutecny-vydelek/?cid=677256>

Výše příjmu v zaměstnání je závislá na vzdělání a na oboru ve kterém pracujeme. Úspěch uplatnění v přijímacím řízení o zaměstnání je závislý také na praxi v oboru a výjimečných znalostech uchazeče o zaměstnání.

Zaměstnanec spoléhá na svého zaměstnavatele. Zajímá se o plnění toho, co svému zaměstnavateli slíbil v pracovní smlouvě. Touží po vyšším platu, který je závislý na úspěchu firmy, pro kterou pracuje a na dobré vůli jeho zaměstnavatele.

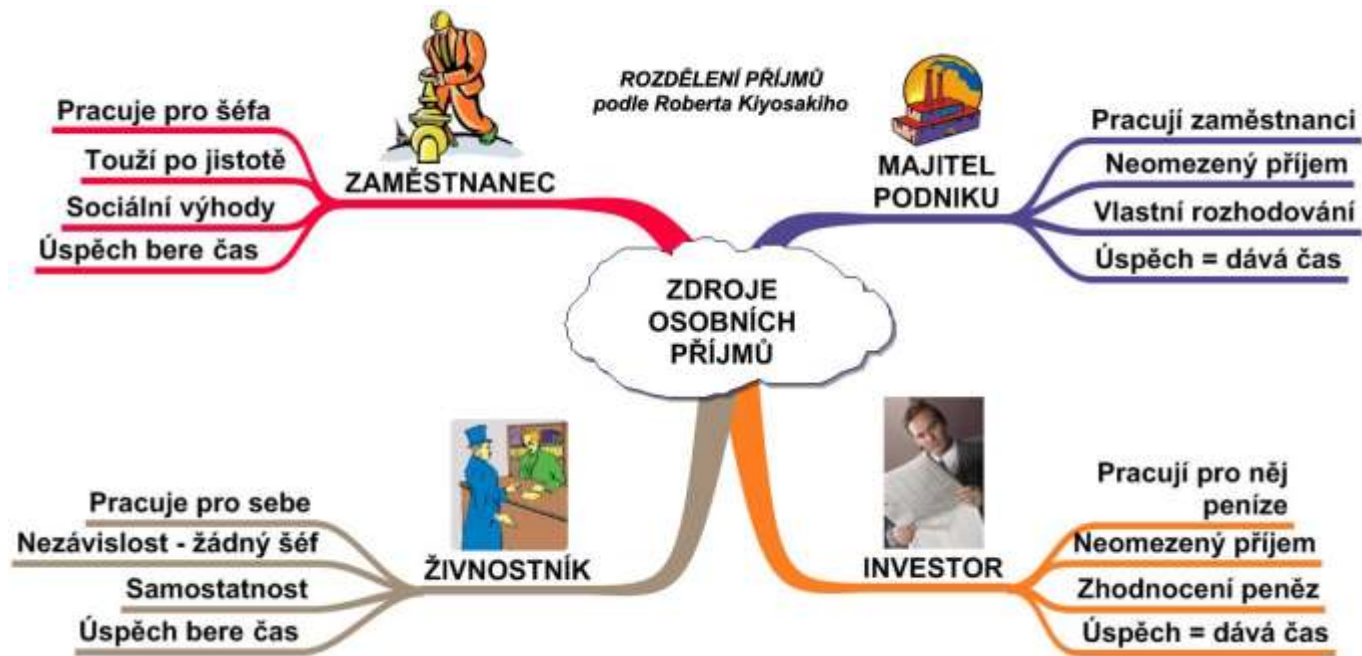
Zaměstnání je však pouze jedna z možností zdroje příjmů. Všechna další možnosti vyžaduje od uchazeče jiných druhů příjmů, než je zaměstnání u zaměstnavatele, další nové a jiné znalosti.

Živnostník, zaměstnává sám sebe. Přebírá zodpovědnost za rizika svého podnikání, musí získat své zákazníky a vést evidenci příjmů a výdajů (účetnictví). Zároveň je objektem kontroly několika státních úřadů, které dbají na správné placení daně z příjmu, zdravotního a sociálního pojištění, dodržování nejrůznějších vyhlášek a předpisů.

Přesto mnozí lidé mají svoji živnost při svém zaměstnání, aby mohli navyšovat svoje příjmy.

Různé zdroje příjmů

Všichni lidé potřebují příjmy, potřebují peníze. Většina lidí potřebuje jistoty, a tak shání zaměstnání u majitele podniku - zaměstnavatele. Zaměstnavatel (podnikatel) ví, jakou práci pro zaměstnance má, kolik mu může za jeho práci zaplatit a ví, kolik peněz získá od zákazníka.

Na levé straně této myšlenkové mapy jsou **zaměstnanec** a **živnostník**.

Zaměstnanec má svého šéfa a svoje příjmy má za to, že prodává svůj čas, vědomosti, znalosti, dovednosti a zkušenosti zaměstnavateli. Zaměstnanec tráví čas prací pro zaměstnavatele. Pokud existuje pracovní příležitost, je nejpohodlnější být zaměstnancem. Musím však umět to, co zaměstnavatel potřebuje. A musíme v tom, co potřebuje, být nejlepší...

Úspěšný zaměstnanec získá důvěru šéfa (zaměstnavatele), dostane víc peněz za větší odpovědnost a stále více času věnuje svému zaměstnavateli.

Spoléhám-li sám na sebe, mám možnost stát se živnostníkem. Musím se postarat o výrobky nebo služby, které potřebují mí zákazníci.

Živnostník nemá žádného šéfa. Tráví čas prací pro svého zákazníka. Je sám sobě šéfem. Přebírá však na sebe riziko podnikání. Musí znát mnohem víc než zaměstnanec. Musí znát svoji konkurenci a strategii svých rivalů. Musí umět nabídnout své služby nebo výrobky a získat tak své zákazníky. Musí být lepší než konkurence.

Úspěšný živnostník získá zakázky a přízeň zákazníků. Úspěch přidá sice živnostníkovi jistotu příjmu peněz, ale obvykle mu bere jeho volný čas.

Jiní lidé mají peníze nebo nápad a investují je. Jejich cílem je zhodnocení svých peněz nebo vlastního nápadu či myšlenky. Očekávají, že jim tato investice přinese další peníze. Jsou to **majitelé podniků** a **investoři**. Ti jsou na pravé straně myšlenkové mapy. Jejich příjmy nejsou závislé na čase.

Majitel podniku zpracoval podnikatelský plán, vytvořil pracovní místa pro zaměstnance. Majitel prosperujícího podniku vytváří pracovní příležitosti. V podniku pracují zaměstnanci, a podnikatel má čas věnovat se budoucnosti svého podniku a své rodině.

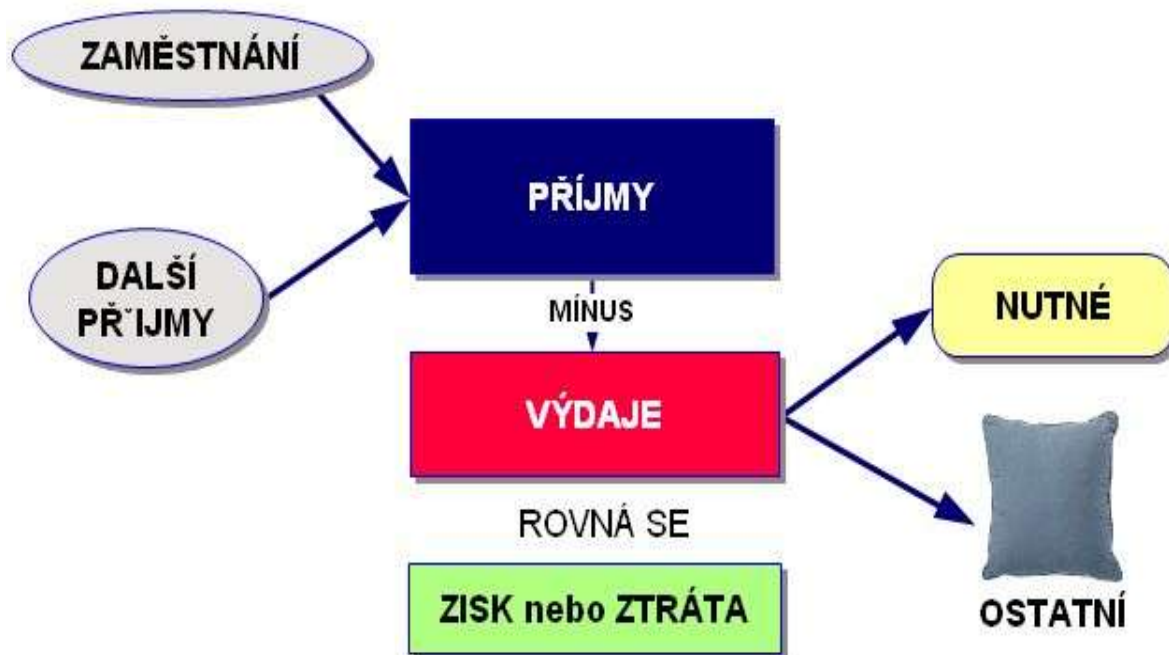
Investor investuje svůj kapitál (peníze, čas, nápady). Například kupuje podíly v podnicích nebo spekuluje na burze cenných papírů. Pro investora pracuje jeho investice 24 hodin denně.

Navyšování příjmů

Úspěšný zaměstnanec získá přízeň šéfa a ten ho pověří dalšími úkoly nebo zodpovědnější funkcí. Přidá mu peníze ve výplatě. Ale obvykle mu takové zaměstnání bere volný čas. Úspěch přidá zaměstnanci peníze, ale bere mu čas.

Pokud dovede zaměstnanec dobře hospodařit se svým časem, může vytvořit i další zdroj příjmů.

Navyšováním příjmů můžeme navyšovat ostatní výdaje. Jak vidíme na následujícím obrázku.

Výdaje můžeme rozdělit na nutné a ostatní. Nutné výdaje slouží k přežití nebo také k udržení životní úrovně. Nutné výdaje musíme zaplatit, abychom přežili a udrželi si životní úroveň, na kterou jsme si zvykli. Za současné základní potřeby (jídlo, vodu, nájem bytu, elektřinu, teplo, světlo, atd.) a za životní úroveň musíme platit peníze.

Peníze, které nám po nutných výdajích zůstanou, jsou ostatní peníze, ostatní výdaje a tvoří polštář.

Kolik lidí žije tak, že žádný polštář nevytvoří? Mnoho! Proč? Protože utratí celý plat za nutné výdaje. Přesto by měli hospodařit se svými penězi tak, aby ze všech příjmů měli peníze i na ostatní výdaje.

“Rozhodující zkouška povahy člověka je, jak dokáže peníze vydělat a jak utratit.“

James Moffatt

Na nutné výdaje jsme si dali peníze stranou, ty musíme zaplatit. A ostatní výdaje si můžeme rozložit, jak chceme.

Moudří lidé

Většina moudrých lidí má tři druhy ostatních výdajů.

1. **Spoření na investice.** To znamená spoření na budoucnost. Spoření na zabezpečení svého stáří.
2. **Spoření na zvyšování životní úrovně** dnes či zítra. Sem můžeme zařadit životní jistoty, jako je pojištění rodinných příslušníků a majetku. Nebo spoření na ledničku, televizor. Zkrátka penězožrouty.
3. Nezapomínají na **výdaje na dobročinnost.** Přispívají potřebným, kteří pro nemoc nebo z jiných důvodů nemají možnost pracovat.

Spoření na životní úroveň

Zabezpečíme-li rodinu (sebe) nutnými výdaji, abychom přežili, můžeme přemýšlet i o ostatních výdajích. První nás napadne, že bychom si mohli koupit něco, co nám udělá radost, co zvýší naši životní úroveň.

Láká nás přítomnost. Na budoucnost moc nemyslíme. Nový televizor nebo nová kuchyně není investicí. Přesto bychom menším dílem mohli spořit na něco, co nás přiblíží životní úrovni našich současníků. Je to nový mobilní telefon, automatická pračka nebo nová kuchyň, rodinné auto? To záleží na našem rozhodnutí. Každopádně bychom měli mít na mysli investici do naší budoucnosti.

„Investice znamená, že se dnes něčeho vzdáváme proto, abychom něco získali v budoucnosti.“

Spoření na investice

„Investice znamená, že se dnes něčeho vzdáváme proto, abychom něco získali v budoucnosti.“ Šetříme na něco, co nám v budoucnu má přinést peníze. Investujeme do majetku, který má tu vlastnost, že tvoří naše vlastní příjmy, nezávislé na nikom jiném. Tato investice se stává našim vlastním zdrojem příjmů peněz.

Dobročinnost

Neměli bychom zapomínat na příspěvek pro lidi, kteří jsou nemocní nebo z jiných důvodů nemohou pracovat a vydělávat peníze.

Životní cyklus

Životní cyklus je stále stejný. Má pět částí.

1. Dětství = závislost na rodičích.
2. Mládí = nezávislost na rodičích,
3. Vlastní rodina = starost o potomky,
4. Děti opouští hnízdo.
5. Stáří. Závislost na státním důchodu. Závislost na vlastních zdrojích příjmů.

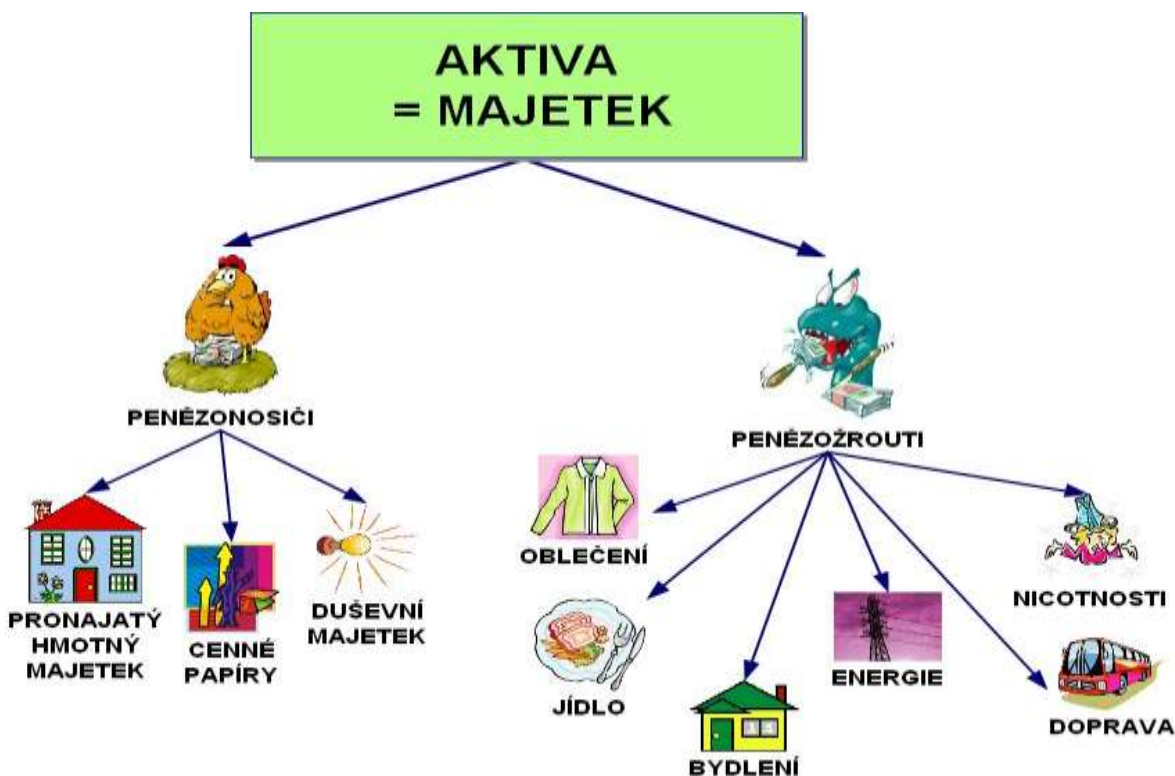
V průběhu životního cyklu, od narození až po důchodový věk, se staráme o přítomnost, ale měli bychom také myslet na budoucnost.

1. Chodíme do školy a získáváme vědomosti, znalosti a dovednosti. Duševní majetek. Investujeme svůj čas pro svoji lepší budoucnost.
2. V zaměstnání získáváme peníze a hospodaříme s nimi. Jsme na rodičích nezávislí.
3. Vlastní rodina pečuje o své potomky a buduje budoucnost.
4. Děti opustily rodinu a rodiče dbají na svoji finanční budoucnost. Měli by si zabezpečit životní úroveň až nebudou v produktivním věku.
5. V důchodovém věku čerpají rodiče peníze z úspor nebo z podniků, které v průběhu životního cyklu vytvořili.

Co vlastně nakupujeme?

Nakupujeme zboží a služby k zabezpečení svého přežití a k udržení svého životního stylu. Nakupujeme majetek. Výdaje můžeme rozdělit na nákup penězožroutů anebo peněžonosičů.

Bez penězožroutů se dnes neobejdeme. Ale záleží na našem životním stylu, kolik peněz v průběhu životního cyklu pořídíme.

Kupujeme si majetek. Některým majetkem je naše vzdělání a jiné výdaje utratíme za jídlo, nápoje, vodu, elektřinu, plyn, dopravu, kupujeme šaty, boty nebo platíme nájem bytu, ve kterém bydlíme.

Převážně utrácíme peníze za penězožrouty. Bez penězožroutů se neobejdeme. Nyní peníze potřebujeme, abychom si koupili to, co potřebujeme k přežití a udržení naší životní úrovně. Co to jsou penězožrouti a peněžonosiči?

Majetek

Penězonosiči a penězožrouti

Každý majetek má svou hodnotu. Majetek může mít i jinou vlastnost než požírat naše peníze. Můžeme mít majetek, který peníze přináší. Proto můžeme majetek rozdělit na dvě základní skupiny. Penězonosiče a penězožrouty.

Penězožrouti

Penězožrouti představují majetek, který si koupíme, spotřebováváme a vzniknou nám z něj celkově pouze výdaje.

Takovým majetkem uspokojujeme své potřeby – hlad, žízeň, potřebu někam patřit, komunikovat s ostatními apod. Velmi často penězožrouti dokonce potřebují ke své funkci další dokrmování, takže například auto musí spotřebovávat pohonné hmoty, televize spotřebovává elektřinu a je třeba z ní platit televizní poplatek atd.

Penězožroutů se samozřejmě nemůžeme zbavit, ke svému životu je potřebujeme. Ale na druhou stranu bychom si je neměli pořizovat zbytečně a neuváženě.

Penězonosiči

Penězonosiči představují naopak majetek, který nám peníze přináší bez toho, že bychom museli pracovat.

Abychom penězonosiče získali, musíme obětovat buď svůj čas – například na vybudování vlastního podniku, na zpracování podnikatelského záměru nebo investovat své peníze (do stavebního spoření, podílových fondů, kapitálového pojištění, akcií, dluhopisů atd.).

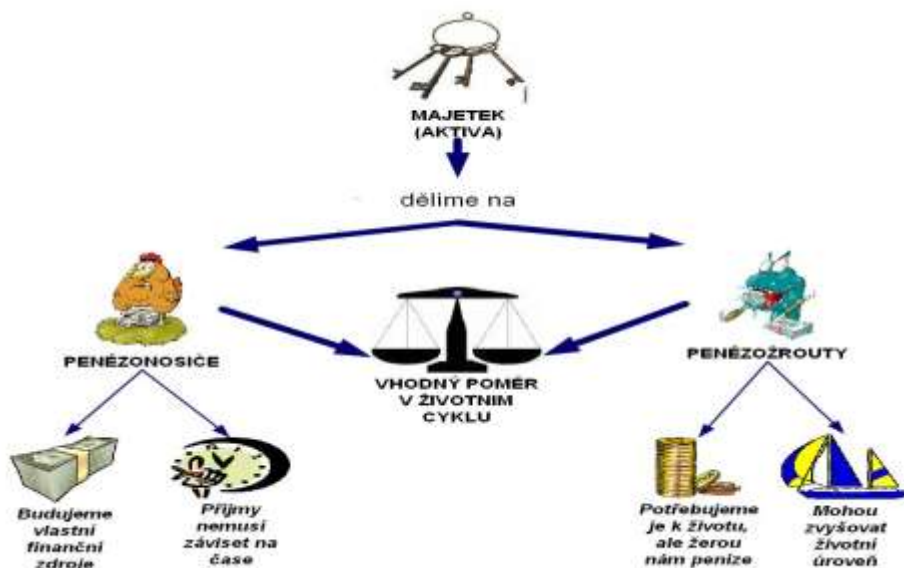
Pouze vlastnictví penězonosičů umožňuje dosáhnout vlastních finančních zdrojů příjmů.

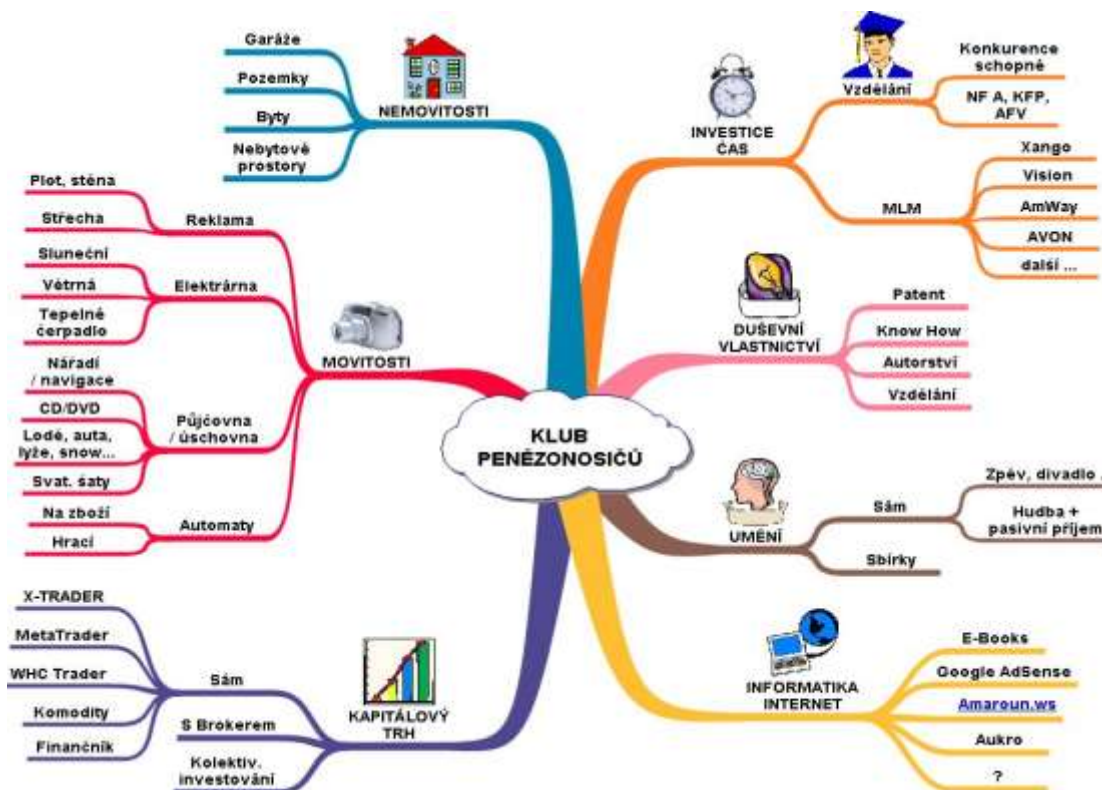
Majetek se skládá z penězožroutů a penězonosičů. V průběhu životního cyklu bychom měli dbát o vyvážený poměr nákupu penězožroutů a penězonosičů.

Moudří lidé

Moudří lidé myslí nejenom na dnešek, ale myslí i na budoucnost. Proto si plánují nákup peněžonosičů. V průběhu životního cyklu, podle svých možností, spoří a investují do peněžonosičů a budují tak vlastní zdroje příjmů.

Jaké znáte peněžonosiče? Nahlédněme do klubu peněžonosičů. Asi nebudeme všem poznámkám rozumět. Uvádíme je proto, abyste uvěřili, že peněžonosičů je mnoho a investice do některých nemusí být v milionech. Soustředíme pozornost na movitosti.

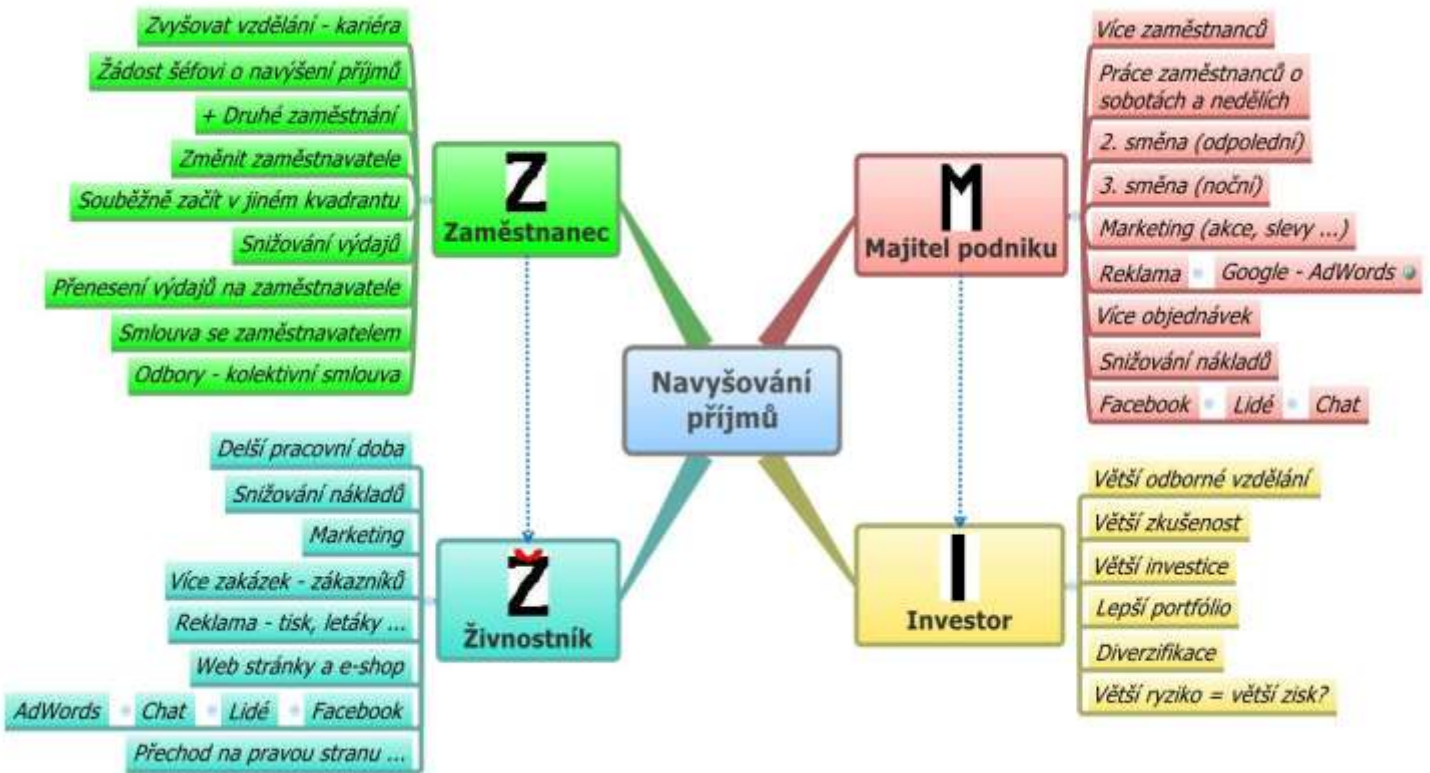
Uvedme si jednoduchý příklad penězonošiče. Rodina pana Černého má zahrádku u hlavní silnice. Rozhodla se navýšit rodinný příjem z reklamních panelů, které umístí na svém plotě.

Nejllepší je vlastní plot a vlastní cedule. Ale i plot se dá pronajmout ...

Pan Čermák vyrobil panely a připevnil je na plot. Paní Čermáková sehnala firmy, které si na panely připevnily reklamu. Každá firma platí měsíčně 1000 korun. To znamená, že Čermákoví mají navýšený měsíční příjem o $3 \times 1000 = 3000$ korun za měsíc.

Ať zaměstnanec, živnostník, majitel podniku či investor mají možnost navyšování svých příjmů.

Zachytili jsme v myšlenkové mapě různé druhy příjmů a některé vybrané možnosti jejich navyšování. Navyšování příjmů je důležité, protože inflace nám ubírá hodnotu našich peněz.

Inflace žere hodnotu našich peněz

Inflace je proces znehodnocování peněz projevující se poklesem jejich kupní síly. Přečtěte si o inflaci.

<http://www.penize.cz/inflace/92538-inflace-zahubi-vase-uspory>

<http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod7/spip.php?rubrique14>

Většina dospělých, ať již občanů nebo finančních poradců, si neuvědomují, jak moc jim inflace užívá z jejich peněz. Věděli jste, že za 10 nebo 15 let Vám inflace umí ukrojit až polovinu peněz z vašich úspor?

Kapitál jako zdroj financování

Kapitál jsou finanční zdroje (naše nebo cizí peníze), za které jsme si koupili majetek.

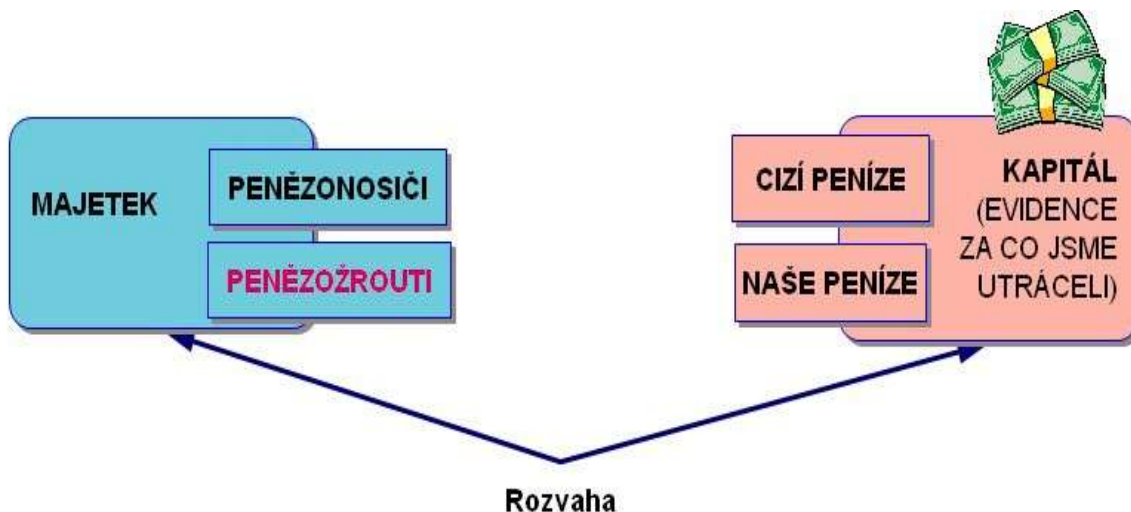
Jedná se o evidenci investovaného kapitálu = peněz, které jsme investovali do nakoupeného majetku.

Výsledovku jsme si vysvětlili. Nyní se podívejme na druhou důležitou úvahu. Rozvahu!

Rozvaha

Podívejme se na rozvahu. Rozvaha je pojem, který zaznamenává, za jaké peníze jsme si koupili majetek. Majetek si můžeme koupit za svoje nebo i za cizí peníze. Cizí peníze si musíme půjčit.

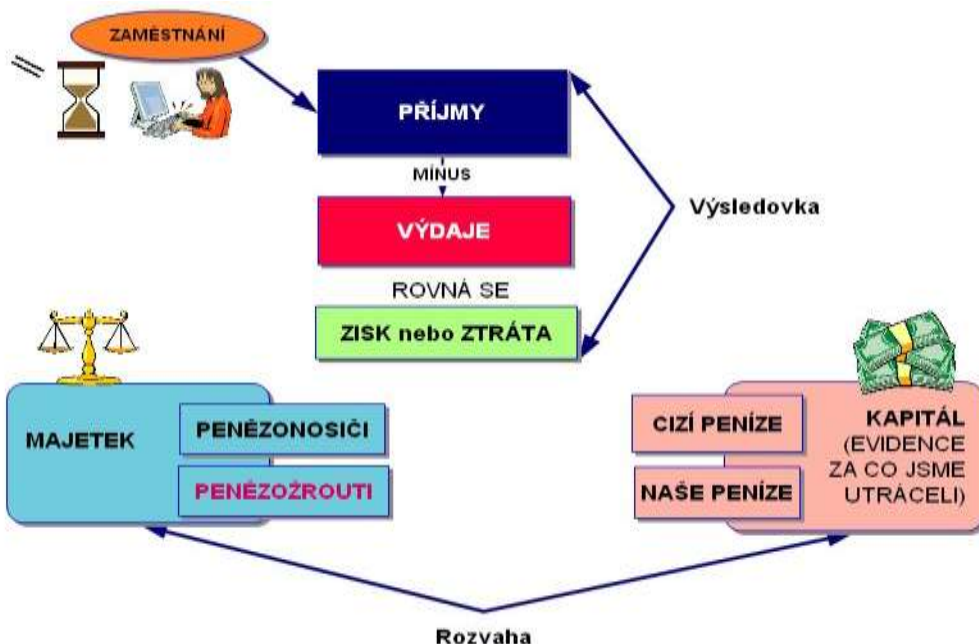

Rozvaha a výsledovka

Nakreslíme si rozvahu a výsledovku, abychom mohli graficky znázornit tok peněz.

Výsledovku už známe (příjmy mínus výdaje = výsledek). Rozvaha se skládá z evidence majetku a evidence kapitálu (zdrojů našich a cizích peněz), za které jsme někdy majetek pořídili.

Je logické, že evidence výdajů KAPITÁL se rovná hodnotě MAJETKU, který jsme za cizí a naše peníze nakoupili. **To znamená, že investovaný kapitál se rovná hodnotě majetku.**

Nyní, když máme znázorněnu výsledovku a rozvahu, můžeme si ukázat tok peněz.

Tok peněz

Za naše peníze si můžeme koupit peněžozrouty a peněžonosiče. Peněžonosiči nám mohou přinést pasivní příjem.

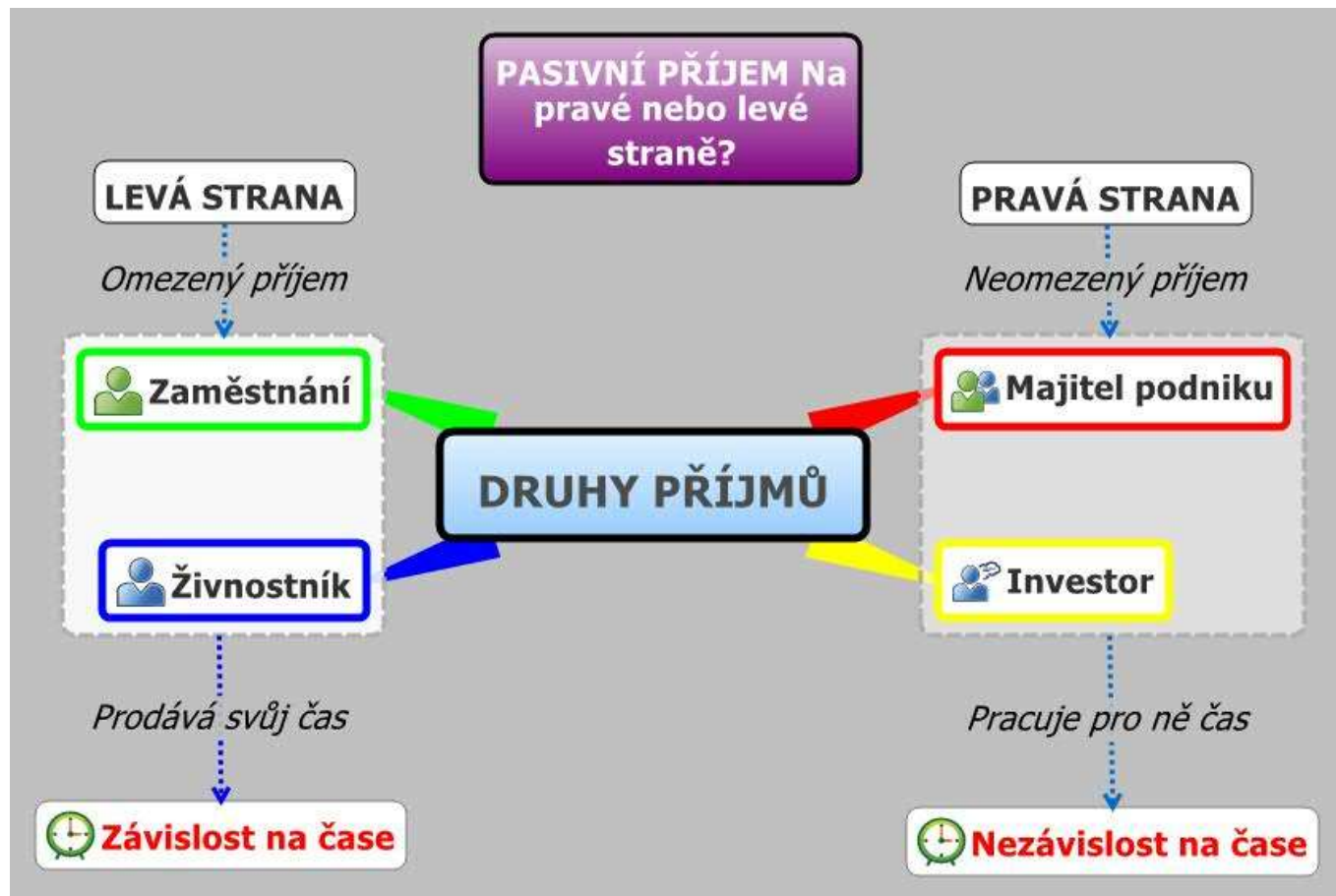

Investujeme-li do penězonošičů, můžeme získat vlastní příjem. Na začátku pasivního příjmu je vždy aktivní práce, investice peněz nebo času. Odměnou pak může být příjem peněz, i když již aktivně nepracujete a neinvestujete. Jste pasivní a přesto vám přichází peníze.

Příkladem pasivního příjmu je internetový obchod. Obchod má otevřeno 24 hodin denně, 7 dní v týdnu bez ohledu na svátky a návštěvníci mohou objednávat. Objednávka přijde a nechá majiteli internetového obchodu vydělat, i když je třeba zrovna s rodinou na dovolené.

Nebo provozovatel internetových stránek, který má na svých internetových stránkách reklamu? Ano, i ten vydělává i v okamžicích, kdy zrovna nesedí před monitorem svého počítače.

Příkladem mohou být i příjmy majitele podniku nebo investora na pravé straně myšlenkové mapy zdrojů příjmů.

Příkladem pasivního příjmu je internetový obchod. Obchod má otevřeno 24 hodin denně, 7 dní v týdnu bez ohledu na svátky a návštěvníci mohou objednávat. Objednávka přijde a nechá majiteli internetového obchodu vydělat, i když je třeba zrovna s rodinou na dovolené.

Nebo provozovatel internetových stránek, který má na svém webu reklamu? Ano, i ten vydělává i v okamžicích, kdy zrovna nesedí před monitorem svého počítače.

Příkladem mohou být i příjmy majitele podniku nebo investora na pravé straně myšlenkové mapy zdrojů příjmů. Ukažme si, jaký tok peněz nastane, půjčíme-li si cizí peníze.

Půjčování peněz. Vytváření dluhu.

Při půjčování cizích peněz můžeme mluvit o dobrém dluhu a nebo špatném dluhu. Půjčíme-li si cizí peníze, které musíme vrátit, záleží na tom, kupujeme-li si peněžonosiče nebo peněžozrouty. Nákupem peněžozrouta na spotřebitelský úvěr si možná chceme ihned zvýšit životní úroveň, nemusíme předtím spořit své peníze.

Například:

Rodiče Jendy Pírka si půjčili peníze na pojištění bytu.

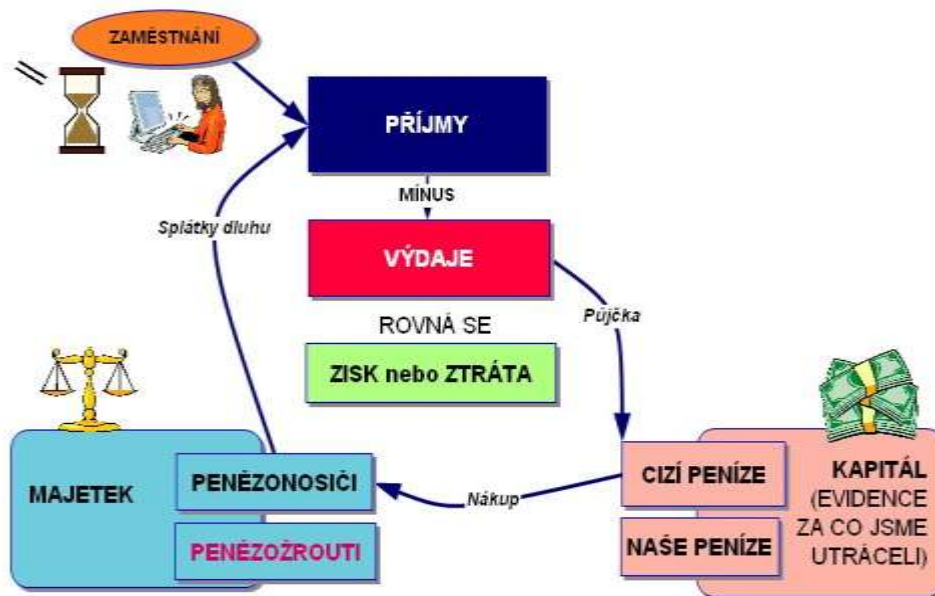
Rodiče Filipa Sysla si půjčili 800 000 Kč a koupili Filipovi byt, který pronajali. Nájemce platí nájem, z kterého Filipovi rodiče splácí půjčku. Byt tedy přináší peníze a splácí dluh. Až se byt takto splatí, může Filip v bytě bydlet nebo ho dál pronajímat.

Rodiče Pepíka Nováka si půjčili 30 000 Kč a koupí synovi do jeho pokoje televizor a počítač s herní konzolí. Musí splácet splátky, jako by spořili, ale mají dluh a zboží ihned.

Otázka 23.

Kdo si půjčkou cizích peněz vytvořil dobrý dluh?

- a) Pírkovi
- b) Syslovi
- c) Novákovi

Koupením peněžonosičů za půjčené peníze můžeme získat příjem, který splácí náš dluh.

„Budoucnost bude taková, jakou si ji sami uděláme.“

Milla Jovovichová

„Budoucnost patří těm, kdo věří svým krásným snům.“

Anna Eleanor Rooseveltová

Za technologiemi zítřka - Nové zdroje energie

Jednou z nejdražších položek, za které platíme peníze, je energie. Protože spalováním fosilních paliv ničíme životní prostředí, musíme přemýšlet o jiných zdrojích, než je uhlí, plyn, dřevo. Podívejte se na exkurzi do výzkumu:

<http://www.ceskatelevize.cz/program/port/281-za-technologiemi-zitrka/video/>

Kalkulačka uhlíkové stopy

Každý z nás přispívá k emisím skleníkových plynů, které jsou považovány za hlavní příčinu globální klimatické změny. Jak velké tyto emise budou, můžeme ovlivnit sami. Záleží na rozhodnutích, která děláme v našich domech, při cestování, způsobem stravování, při nakládání s odpady a dalšími. Existuje mnoho věcí, které každý z nás může udělat pro zmenšení své uhlíkové stopy ve snaze pomoci zajistit stabilní prostředí pro budoucí generace.

Kalkulačka uhlíkové stopy vám pomůže spočítat vaši produkci skleníkových plynů v oblastech, které výrazně emise ovlivňují. Například při spotřebě energie v domech a bytech, v dopravě, uložené v materiálech, které považujeme za odpady. A také emisemi souvisejícími s naším jídlem. Výsledek si budete moci porovnat s českým průměrem, ale také s uhlíkovou stopou běžného Evropana či obyvatele Země. Na stránkách také najdete rady, jak své emise snížit.

Než se pustíte do práce, vezměte si k ruce roční zúčtování elektřiny, tepla, plynu, prostě informace o roční spotřebě energie ve vaší domácnosti. Usnadní vám to práci.

<http://www.hraozemi.cz/uhlikova-stop.html>

Podívejme se do budoucnosti

Vzdělávání bude rozhodující pro pracovní úspěch lidí žijících v 21. století. Podobně jako zemědělská půda byla klíčem k agrární společnosti a kapitálová investice byla rozhodující pro průmyslový věk. V současném informačním věku jde hlavně o znalosti. Proto rozhodující je vzdělání a přizpůsobení se změnám.

Problémy, kterým čelí vzdělávací systémy, jsou znepokojivé - změny v technologii, obchodu, politiky a demografie vyžadují nové přístupy k výuce a učení. Vzdělávání pro chytřejší planetu zkoumá některé z hlavních trendů ovlivňujících vzdělávání. Trendů, které pomohou změnit postavení vzdělávací instituce.

Prohlédněte si vizi společnosti IBM o optimalizovaném vzdělávání a chytřejší třídě.

<http://www-05.ibm.com/innovation/cz/thesmartercity/smartercityexperience/#/education/ch2/>

Na internetu na nás číhá nebezpečí.

Na internetu číhá na počítače, a tím i na naši vloženou duševní práci, nebezpečí. O bezpečnější internet se musíme sami postarat. Musíme investovat peníze do programů, které nás před počítačovými viry, trojskými koňmi ochrání. Přesto si tyto programy neví rady s některými lidskými výtvořmi.

Další informace na internetu: <http://www.hoax.cz/cze/>

<http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod7/spip.php?article48>

Pan Dan Ariely se ptá: Ovládáme vlastní rozhodnutí?

Na internetovém serveru TED je publikováno vystupuje pan Dan Ariely, ekonomický psycholog a autor knihy “Jak drahé je zdarma” (v originále Predictably Irrational),

Podívejte se na jeho přednášku (*a přečtěte si titulky - nastavte si češtinu*), ve které popisuje základy lidského ekonomického chování. Především objasňuje jeho iracionalitu a důsledky, které z těchto rozhodnutí vycházejí (viz níže uvedené video).

http://www.ted.com/talks/dan_ariely_asks_are_we_in_control_of_our_own_decisions.html

Ekonomický psycholog Dan Ariely, autor knihy “Jak drahé je zdarma” (v originále Predictably Irrational), používá klasické zrakové iluze a jeho vlastní neintuitivní (a někdy šokující) výzkumné výsledky, aby ukázal, že ve svých rozhodnutích nejsme až tak racionální, jak si myslíme.

Nápady, zlepšováky a vynálezy – duševní vlastnictví

Mnohdy nepotřebujete ke slávě a podnikání ani peníze. Podívejte se na příběh Emily Cumminsově z Velké Británie:

http://technet.idnes.cz/mlada-vynalezkyne-meni-zivoty-africanum-jeji-lednicka-nepotrebuje-elektrinu-18n-/sw_internet.asp?c=A100818_174035_sw_internet_pka

http://cs.wikipedia.org/wiki/Du%C5%A1evn%C3%AD_vlastnictv%C3%AD

Simulace přírodních procesů

Klimatické změny

Jedná se o model toku tepelné energie v zemské kůře, který ukazuje důsledek několika faktorů (intenzita slunečního záření, albedo, výskyt mraků a CO₂) na teplotu Země.

Nainstalujte si model toku tepelné energie v zemské kůře. Růžová barva reprezentuje masu Země, povrch planety je znázorněn zeleným pásem. Nad tímto pásem je modrá atmosféra a zcela nahoře se nachází černý vesmírný prostor. Do atmosféry lze přidat mraky a molekuly oxidu uhličitého (CO₂). Tyto molekuly reprezentují skleníkové plyny, které blokují infračervené světlo vyzařované ze Země. Mraky zase blokují přicházející i odcházející sluneční paprsky, což může způsobovat oteplování, nebo naopak ochlazování planety.

Stáhněte si z následující stránky

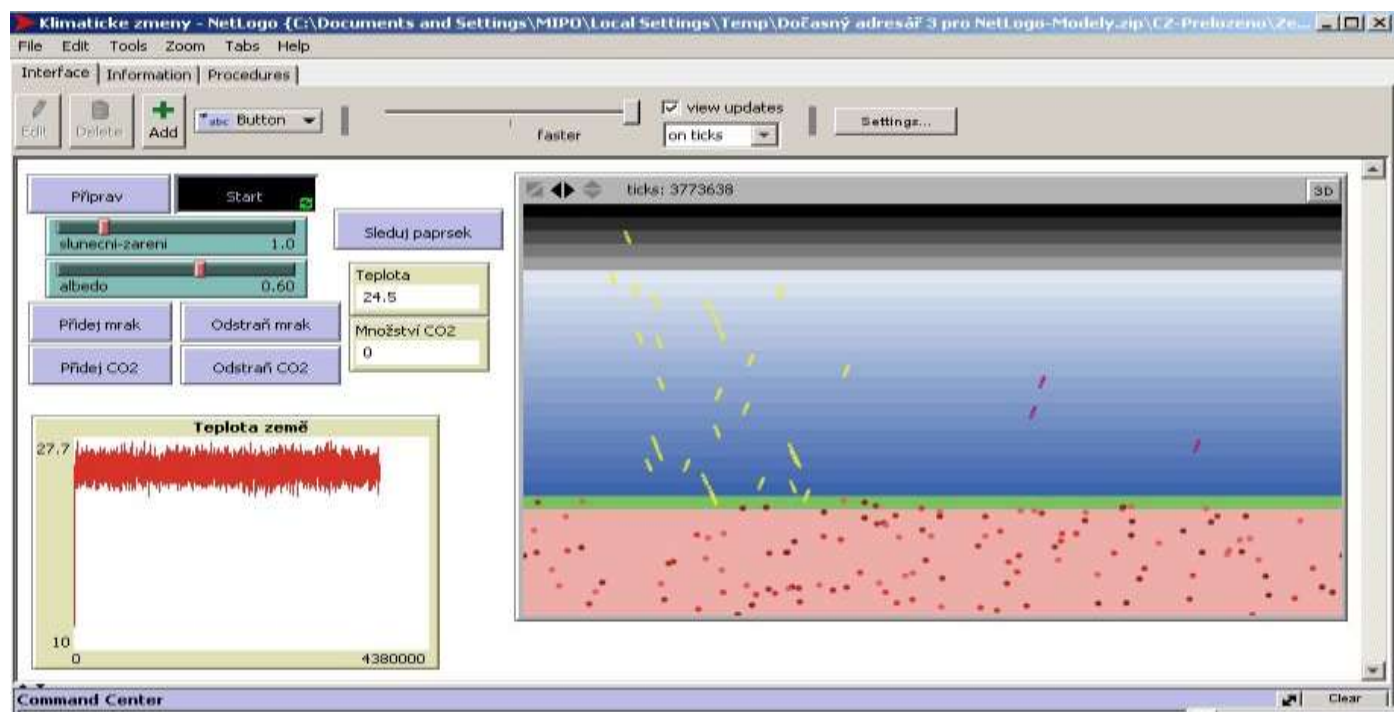
<http://www.robotomie.cz/robodownload.php?q=netlogo>

program NetLogo, instalační manuál a model „Klimatické změny“

Máte-li s počítačem zkušenosti, nebude to pro vás problém. Pokud si sami netroufáte, požádejte zkušenějšího kamaráda nebo zkušeného dospělého. Podívejte se na model „Klimatické změny“.

Zkuste si stáhnout a spustit i jiné modely. Uvidíte, že lze modelovat problémy i z oblasti biologie, ekologie nebo sociologie. Použití modelů má obrovský význam pro výuku Každý z nabízených modelů simuluje určitý sociální nebo přírodní jev. Modely nejen usnadňují studentům porozumění konkrétním problémům, ale též zlepšují jejich schopnost analytického myšlení. Součástí každého modelu je jeho detailní popis v českém jazyce.

Na následující stránce je obrázek modelu „Klimatické změny“.

ALBEDO určuje, jaké množství dopadající sluneční energie je absorbováno Zemí. Pokud je ALBEDO 1.0, Země odráží veškeré sluneční záření. To se může stát, pokud by Země zamrzla, což by signalizoval bílý povrch planety. Pokud je naopak ALBEDO rovné nule, Země absorbuje veškeré sluneční záření. Tomu odpovídá zase zcela černý povrch.

CITÁT:

„I kdybys dělal jen špendlíky, tak k tomu, abys vynikl je třeba nadšení.“

Denis Diderot

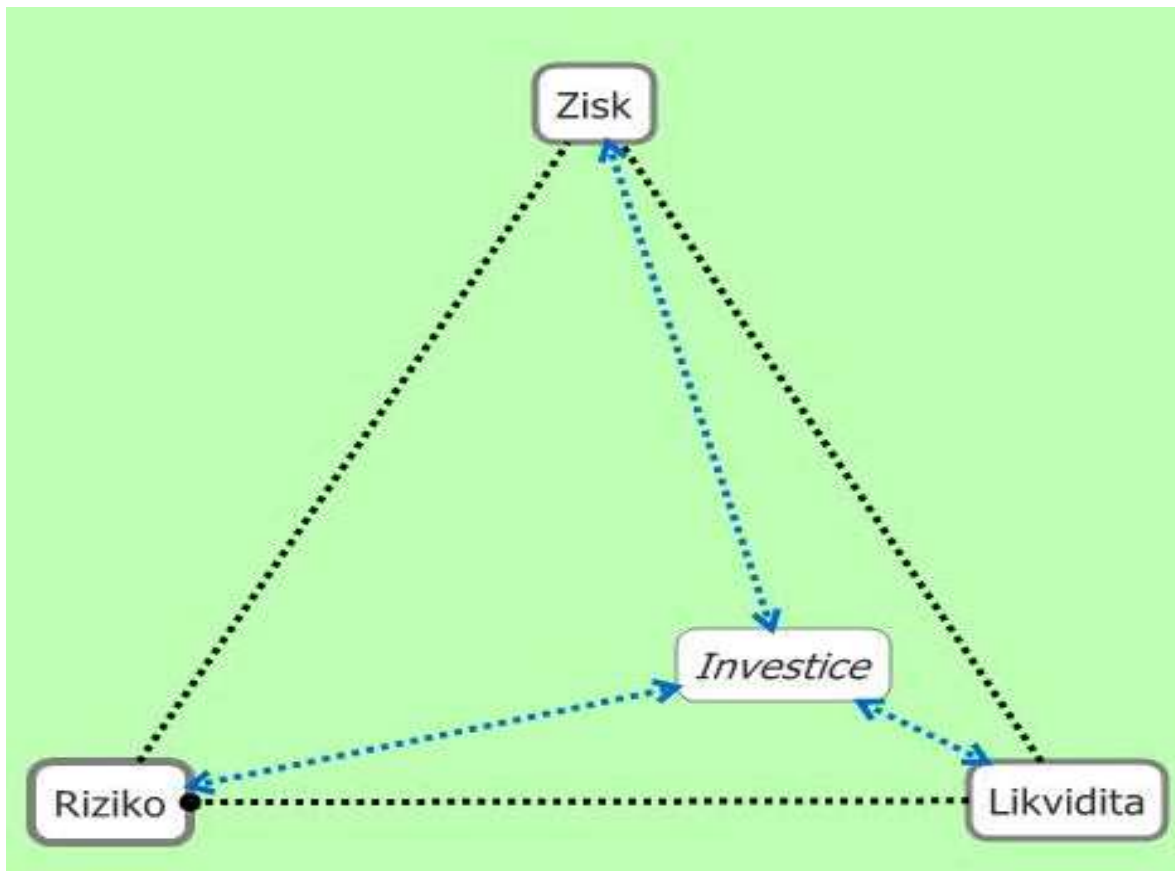
Riziko a pravděpodobnost

O riziku mluvíme často, když si nejsme jisti, jak se bude určitá situace vyvíjet:

Investice a riziko

Každý, kdo chce spořit nebo investovat, by měl znát magický trojúhelník investování a zeptat se sám sebe na následující otázky:

- Dávám přednost vysokému zisku?
- Pokud ano, budu schopný nést vysoké riziko ztráty a nízké likvidity nebo
- Dávám raději přednost nižšímu zisku a klidnému spánku?

<http://www.fondmarket.cz/zasady-investovani/>

Další informace: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod7/spip.php?rubrique18>

CITÁT:

„Člověk nemá nic vzácnějšího a cennějšího než čas.“

Ludwig van Beethoven

Kudy cesta k podnikání nevede!

K sázení nepotřebujete vzdělání, ale potřebujete peníze. V nejpoblárnější loterii 6 ze 49 je v osudí 49 čísel. Táhne se 6 čísel a jejich pořadí není důležité. Pravděpodobnost výhry je přibližně 1 ku 14 milionům (přesně 1 : 13 983 816).

Viz zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Loterie>

Pokud hráč bude hrát jednou týdně, pak po 13 983 816 týdnech (to je asi po 269 000 letech) může očekávat jednu výhru. Statistika ovšem říká, že ani v tomto případě to nemusí být pravda.

Sázecí poměr

Různé hazardní hry používají různé sázecí poměry. ***U hazardních her je poměr vsazených částek a vyplacených výher je nastaven v neprospěch sázejících.*** To znamená, že se nerozděluje celý objem vsazených částek, ale jistá část zůstává, bez ohledu na výsledek hry, pořadatel hazardní hry. Právě neznalost sázecích poměrů je příčinou, že hráči hazardních her se chovají někdy velice pošetile.

Například ruleta má čísla od 1 do 36 a nulu. Pokud padne některé číslo od 1 do 36, obvykle vyhraje některý ze sázejících, pokud padne nula, všechny vklady připadnou kasinu. Sázecí poměr je tak 36 : 1. To poskytuje provozovateli hry zaručený podíl 2,7 % ze vsazených peněz.

Hrací automat v hernách a restauracích má nastavený sázkový poměr, který je obvykle mnohem nevýhodnější a zaručuje provozovateli hracích automatů podíl třeba 20 až 50 %.

Pojištění

Pojištěním sdílíte s ostatními pojištěnci riziko pojistné události, která se stává jen zřídka. To znamená, že pojištění je založeno na principu solidarity pojištěnců.

Výše pojistného je závislá na a výsledcích statistiky.

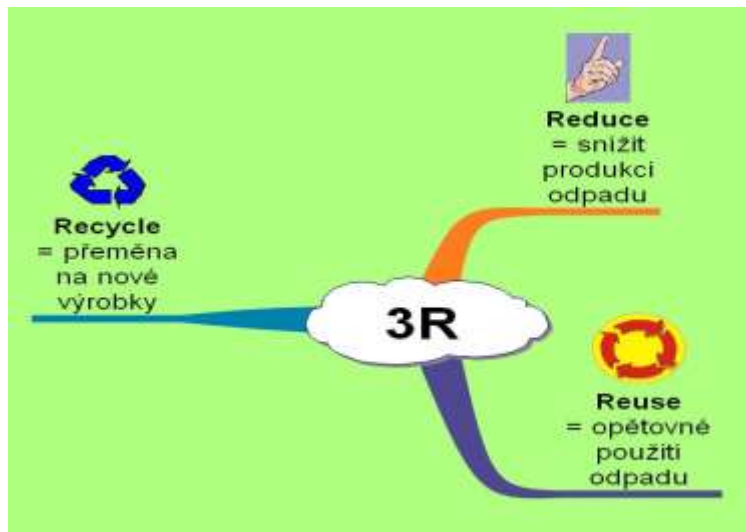
<http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod7/spip.php?rubrique19>

CITÁT:

„Každý východ slunce s sebou přináší nové možnosti pro ty, kteří neztrácejí víru v sebe sama a kráčejí s hlavou vzhůru. Nikdy nikdo nespátril kohouta s hlavou sklopenou.“

Alfonzo Newton Benn

Planeta plná odpadu

Současný životní styl a vyšší životní úroveň přináší i vyšší množství odpadu.

Naše společnost produkuje odpad, Tříděný odpad můžeme lépe a levněji zpracovat.

Další informace: <http://www.jaktridit.cz/>

Jsou ale další způsoby jak se k odpadu zachovat:

Redukce - Snížit produkci odpadu!

První možností je snížení množství odpadu při výrobě. To je nejlepší způsob, jak pomoci životnímu prostředí. Existuje mnoho způsobů, jak to udělat.

Reuse - Opětovné použití

Namísto vyhazování věcí a obalů se můžeme snažit najít způsoby, jak je používat znovu!

Recycle - Recyklovat

Mnohé z věcí, které používáme každý den, stejně jako papírové tašky, konzervy a kartony, jsou vyrobeny z materiálů, které mohou být recyklovány. Recyklovatelné položky mohou projít procesem, který umožňuje vytvářet nové produkty ze starých materiálů.

The Three R's of the Environment

<http://www.factmonster.com/ipka/A0775891.html>

„Děvět desetin našeho štěstí spočívá vlastně pouze ve zdraví. Se zdravím se stává všechno zdrojem požitku, naproti tomu bez něj přestává být k užitku jakékoliv jmění a i ostatní subjektivní statky, vlastností ducha, duše temperamentu se churavěním rozladují a chřadnou.“

Arthur Schopenhauer